

**HOE VERHOUDEN ONZE
PROVINCIES ZICH QUA
ARBEIDSMARKTPRESTATIES?
CIJFERS EN REFLECTIES**

Stijn Baert

Professor arbeidseconomie

26 augustus 2022



1. DOELSTELLINGEN

- **In een ophefmakende Story @ UGent @ Work bespraken we in mei de inactiviteit in België, als geheel en op gewestelijk niveau**, in vergelijking met de andere Europese landen, op basis van jaarcijfers voor 2021. Dit gemotiveerd vanuit (i) de ambitie uit de regeerakkoorden op federaal en gewestelijk niveau om de werkzaamheidsgraad te verhogen en (ii) de rekenkundige noodzakelijkheid om dit te realiseren via een activering van de inactieven in ons land.
 - Uit die berekeningen bleek onder andere dat dit aantal inactieven in ons land zeer hoog is. Het gaat om 21,8% van alle 25- tot 64-jarigen. In absolute cijfers gaat het om meer dan 1,3 miljoen Belgen tussen de 25 en 64 jaar die noch werken noch werk zoeken. Slechts 4 van de 27 EU-landen doen slechter: Griekenland, Kroatië, Roemenië en Italië.
- **Recent gaf Eurostat ook gegevens vrij die toelaten gelijkaardige berekeningen te maken voor 2021 op provinciaal niveau. Bovendien kunnen op basis van die gegevens ook achterliggende reflecties gemaakt worden, omtrent onder andere langdurige werkloosheid en het opleidingsniveau in de verschillende provincies.**
- In dit document wordt niet ingegaan op het Brussels Gewest, aangezien dit geen provincies kent. Een vergelijking tussen de Belgische gewesten kan gevonden worden in de voornoemde Story @ UGent @ Work.

2. AANPAK

2.1. WERKZAAMHEID, WERKLOOSHEID EN INACTIVITEIT

- De berekening van de provinciale cijfers voor werkzaamheid, werkloosheid en inactiviteit stemt overeen met die in mijn Ijsberg-studie, zoals gepubliceerd in vakblad Economic Analysis and Policy.
 - Dit artikel beklemtoont hoe landen vele decennia hebben gefocust op de werkloosheidsgraad als indicator van hun arbeidsmarktperformantie (“topje van de ijsberg”), zodat het beleid veel te weinig afgestemd was op de inactieven, i.e. een vele grotere groep aan niet-werkenden (“ijsmassa onder water”).
 - De inhoud van deze studie kan ook bekeken worden via een Engelstalige animatievideo of een Nederlandstalige video waarin ik zelf de indicatoren toelicht.
 - Deze methodologie werd ook gevolgd in de voornoemde Story @ UGent @ Work.
- Onderstaande grafieken geven eigen berekeningen weer op basis van in juli 2022 vrijgegeven Eurostat-gegevens (reeksen lfst_r_lfe2emprrt en lfst_r_lfp2actrrt). Deze Eurostat-gegevens zijn, voor wat de Belgische cijfers betreft, gebaseerd op de Enquête naar ArbeidsKrachten (EAK) van Statbel, het Belgische statistiekbureau.
- De keuze om te focussen op de **25- tot 64-jarigen** (en niet de 20- tot 64-jarigen die ook vaak gebruikt worden als rekruteringsbevolking) werd gemaakt om de vertekening door een verschillend aantal studenten in de verschillende provincies te beperken.
- In de figuren worden de 25- tot 64-jarigen opgedeeld naar hun werkzaamheidsstatus: werkend, werkloos (i.e. niet-werkend werkzoekend) en inactief (i.e. niet-werkend niet-werkzoekend).

- Het percentage werkenden stemt overeen met de vaak gebruikte werkzaamheidsgraad:

$$- \% \text{werkenden}_{25-64} = \frac{\# \text{werkenden}_{25-64}}{\text{bevolking}_{25-64}} = \frac{\# \text{werkenden}_{25-64}}{\# \text{werkenden}_{25-64} + \# \text{werklozen}_{25-64} + \# \text{inactieven}_{25-64}} .$$

- Het percentage werklozen stemt evenwel niet overeen met de gekende werkloosheidsgraad. Die laatste geeft immers het percentage werklozen binnen de werkenden en werklozen weer en niet het percentage werklozen binnen de volledige rekruteringsbevolking (met ook de inactieven).

$$- \% \text{werklozen}_{25-64} = \frac{\# \text{werklozen}_{25-64}}{\text{bevolking}_{25-64}} = \frac{\# \text{werklozen}_{25-64}}{\# \text{werkenden}_{25-64} + \# \text{werklozen}_{25-64} + \# \text{inactieven}_{25-64}} .$$

$$- \text{werkloosheidsgraad}_{25-64} = \frac{\# \text{werklozen}_{25-64}}{\# \text{werkenden}_{25-64} + \# \text{werklozen}_{25-64}} .$$

- Het percentage inactieven is dan de restfractie van de 25- tot 64-jarigen.

$$- \% \text{inactieven}_{25-64} = \frac{\# \text{inactieven}_{25-64}}{\text{bevolking}_{25-64}} = \frac{\# \text{inactieven}_{25-64}}{\# \text{werkenden}_{25-64} + \# \text{werklozen}_{25-64} + \# \text{inactieven}_{25-64}} .$$

- De **percentages werkenden, werkzoekenden en inactieven sommeren dus altijd tot 100%**. Vandaar de terminologie “ijsbergdecompositie”.

$$\begin{aligned} & - \% \text{werkenden}_{25-64} + \% \text{werklozen}_{25-64} + \% \text{inactieven}_{25-64} = \\ & \frac{\# \text{werkenden}_{25-64} + \# \text{werklozen}_{25-64} + \# \text{inactieven}_{25-64}}{\# \text{werkenden}_{25-64} + \# \text{werklozen}_{25-64} + \# \text{inactieven}_{25-64}} = 1 = 100\% \end{aligned}$$

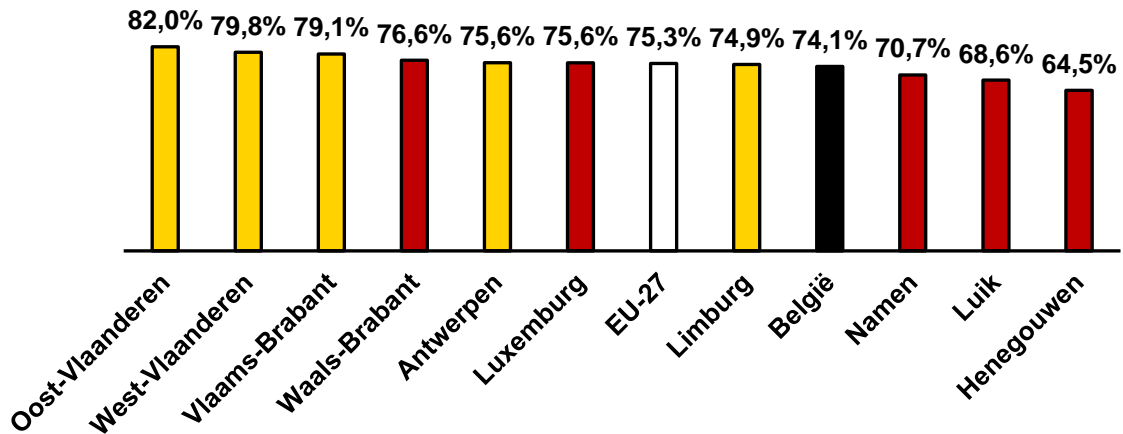
2.2. ANDERE GEGEVENS

- De andere gebruikte gegevens werden rechtstreeks afgeleid uit de Eurostat-reeksen `lfst_r_lfu2ltu`, `edat_lfse_22` en `edat_lfse_04`. Ook deze kennen hun oorsprong in de Enquête naar Arbeidskrachten van Statbel.

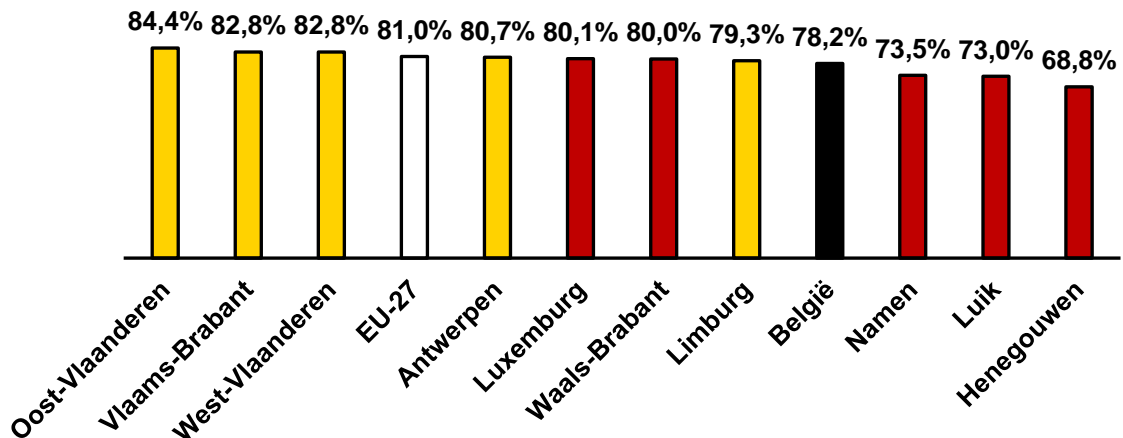
3. CIJFERS EN REFLECTIES

3.1. AANTAL WERKENDEN IN DE PROVINCIES

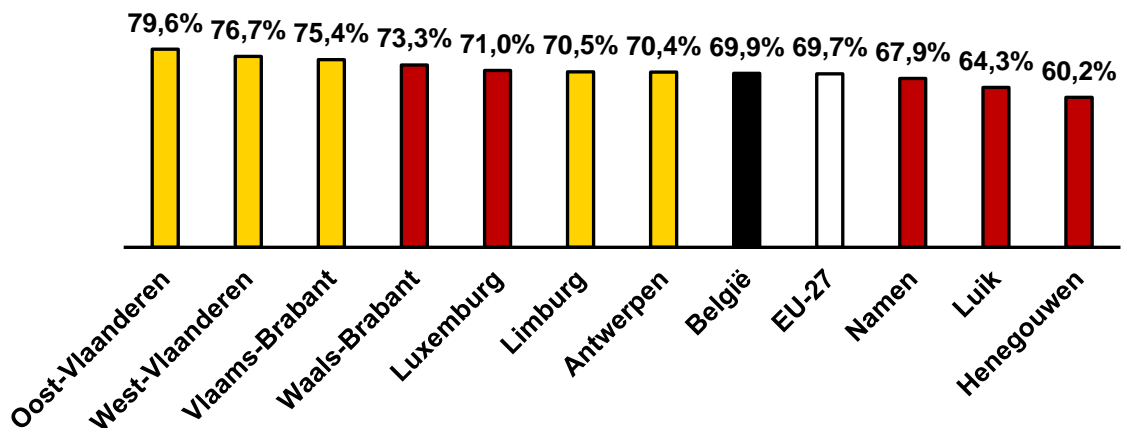
% werkenden onder 25- tot 64-jarigen in 2021



% werkenden onder 25- tot 64-jarige mannen in 2021



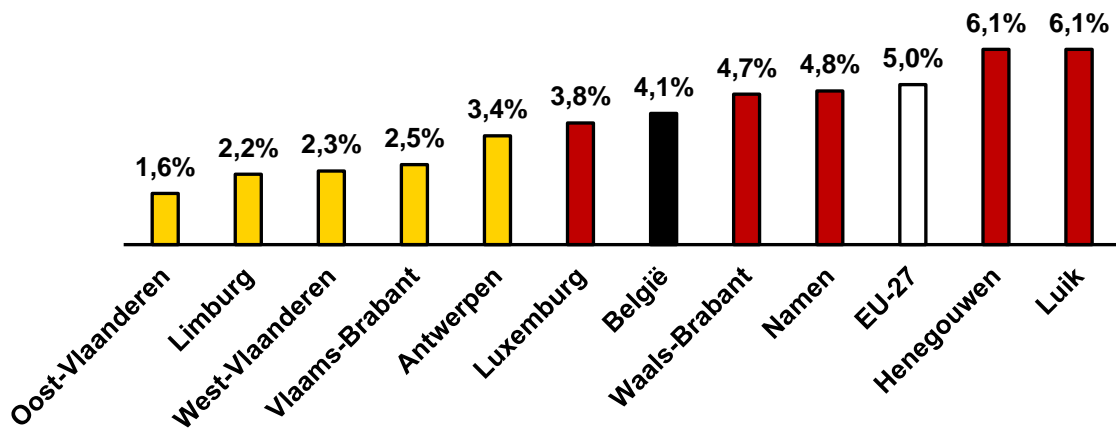
% werkenden onder 25- tot 64-jarige vrouwen in 2021



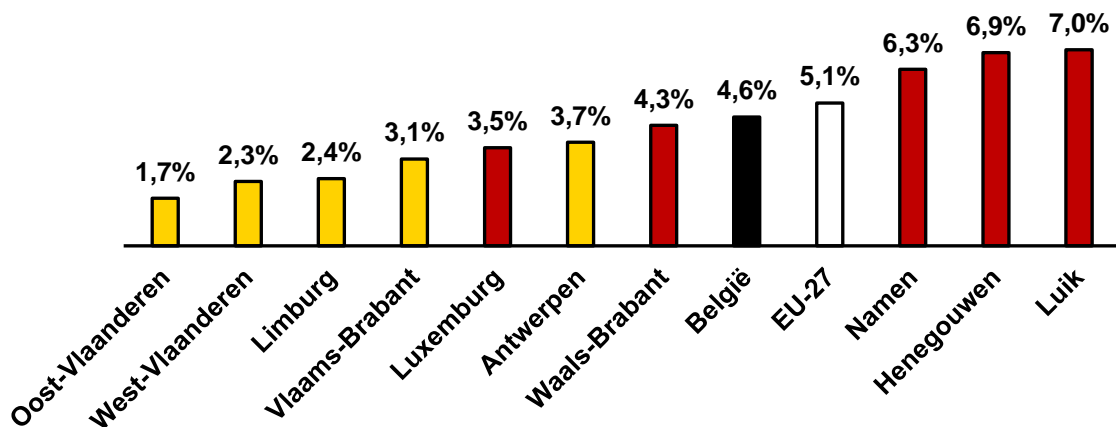
- Het percentage werkenden onder de 25- tot 64-jarigen (“de werkzaamheidsgraad”) verschilt heel sterk tussen de Belgische provincies.
 - **In Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant zijn 8 op de 10 inwoners (of meer) op beroepsleeftijd werkend. In Namen, Luik en Henegouwen is dat 7 op de 10 of minder.** Deze drie Waalse provincies halen het Belgische gemiddelde sterk naar beneden.
- Ook binnen Vlaanderen zijn er grote verschillen in werkzaamheid.
 - **Slechts 74,9% van de Limburgers op beroepsleeftijd zijn aan het werk. Dit is lager dan het Europese gemiddelde.** Waals-Brabant en Luxemburg doen beter met 76,6% en 75,6%.
 - **Oost-Vlaanderen toont zich de absolute kampioen van de arbeidsmarktcijfers.** De werkzaamheidsgraad is er het hoogst, zowel voor mannen en vrouwen samen als voor beide geslachten afzonderlijk.
 - West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant volgen steeds kort achter Oost-Vlaanderen. **Limburg en Antwerpen worden qua vrouwelijke tewerkstelling voorafgegaan door de Waalse provincies Waals-Brabant en Luxemburg.**
 - Om een idee te krijgen van het belang van kleine verschillen in percentages, de volgende reflectie. Antwerpen telt 986.084 personen tussen de 25 en 64 jaar. Wanneer je de werkzaamheidsgraad onder deze rekruteringsbevolking met één procentpunt doet toenemen, bijvoorbeeld van 75,6% naar 76,6%, betekent dat een toename van het aantal werkenden in de provincie met 9.861 mensen. Dit zou natuurlijk een substantieel aantal extra sterke schouders onder de sociale zekerheid betekenen.
- **Globaal doen de Belgische provincies het, in vergelijking met het EU-gemiddelde, qua werkzaamheid onder vrouwen beter dan die onder mannen.** De vrouwelijke werkzaamheid ligt enkel in Namen, Luik en Henegouwen onder het EU-gemiddelde.
- **Wanneer we deze cijfers naast die van 2020 leggen, zien we dat Waals-Brabant in vergelijking met toen over Antwerpen is gewipt in de rangschikking.** Deze jaarvergelijking dient wel voorzichtig geïnterpreteerd te worden aangezien het (representatieve) Eurostat-panel (oftewel: het EAK-panel) voor 2020 en 2021 anders was samengesteld.

3.2. AANTAL WERKLOZEN IN DE PROVINCIES

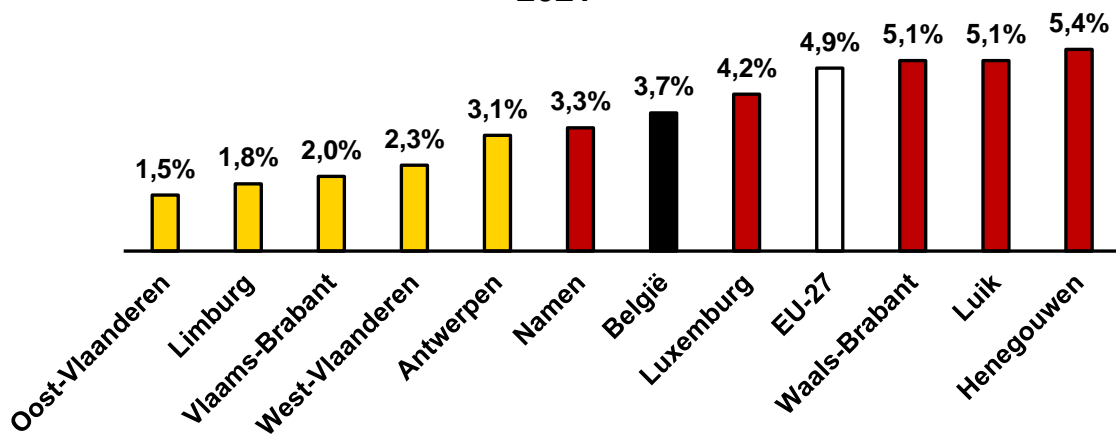
% werkzoekenden onder 25- tot 64-jarigen in 2021



% werkzoekenden onder 25- tot 64-jarige mannen in 2021



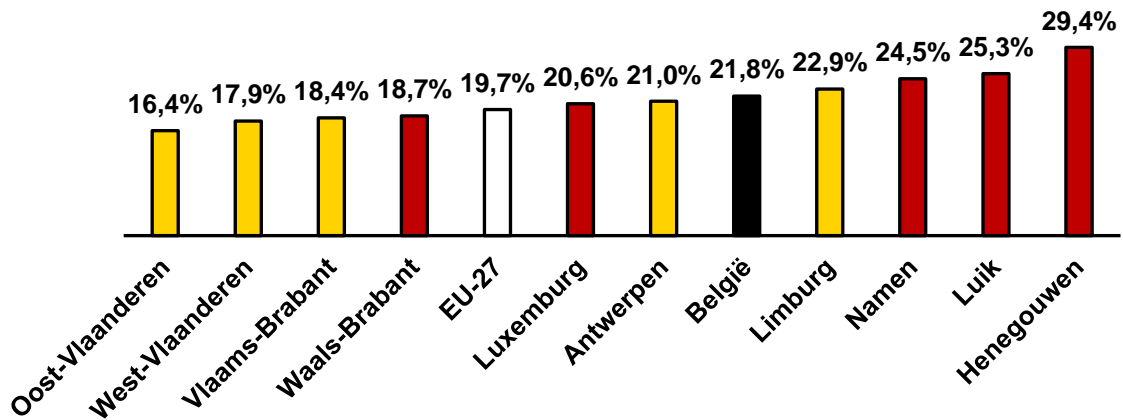
% werkzoekenden onder 25- tot 64-jarige vrouwen in 2021



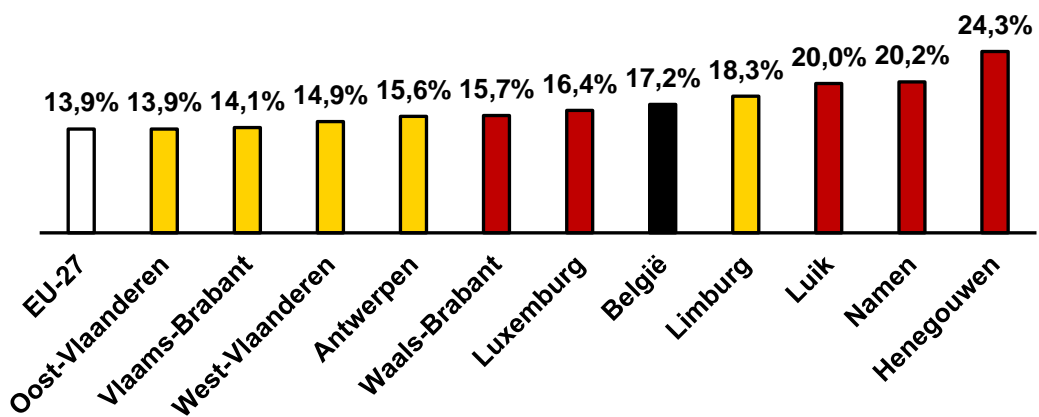
- **De taalgrens blijkt een grens inzake werkloosheid: in alle Vlaamse provincies is het percentage uitkeringsgerechtigde werkzoekenden onder de 25- tot 64-jarigen lager dan in om het even welke Waalse provincie.**
 - Opgedeeld naar geslacht, zien we wel dat de mannelijke werkloosheid in Luxemburg net lager is dan die in Antwerpen.
 - **Er zijn verhoudingsgewijze haast viermaal meer werkzoekenden onder de 25-tot 64-jarigen in Henegouwen dan in West-Vlaanderen.**
- Daar waar Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen wat lager scoren in de ranking, maakt Oost-Vlaanderen ook hier haar kampioenenrol waar.

3.3. AANTAL INACTIEVEN IN DE PROVINCIES

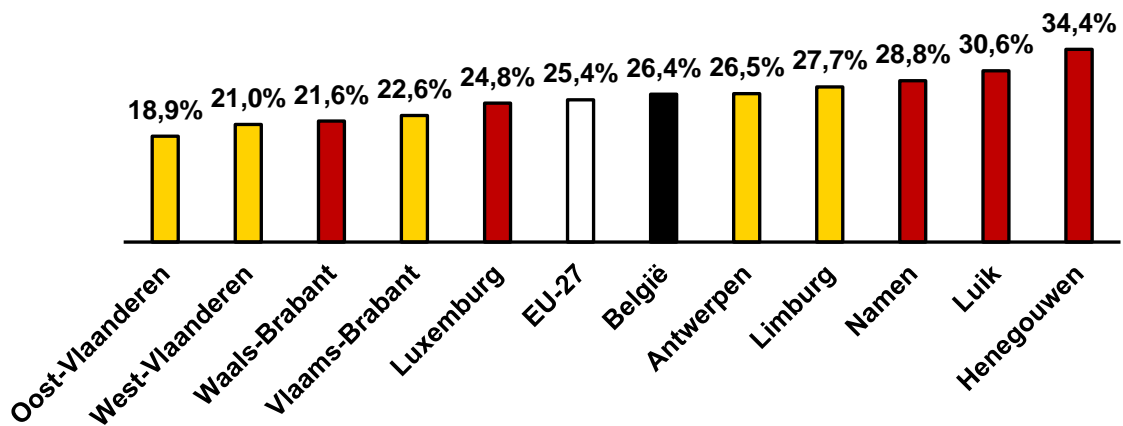
% inactieven onder 25- tot 64-jarigen in 2021



% inactieven onder 25- tot 64-jarige mannen in 2021



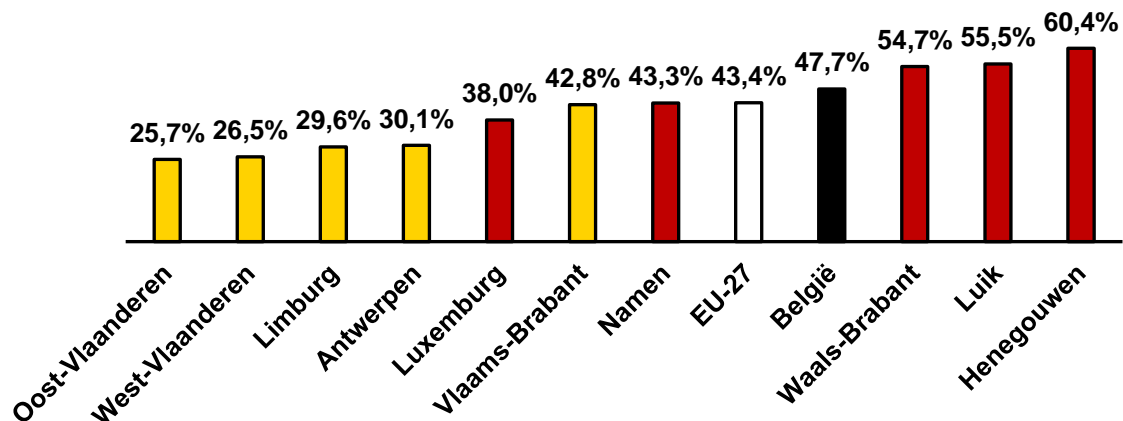
% inactieven onder 25- tot 64-jarige vrouwen in 2021



- Zoals uitgelegd in de voornoemde Story @ UGent @ Work: inactieven zijn niet-werkenden die ook niet op zoek zijn naar een baan. Zij kunnen ingedeeld worden in vijf groepen: (i) ontmoedigde werklozen (die niet langer een uitkering krijgen), (ii) personen die tot de rekruteringsbevolking, i.e. de bevolking tussen relevante leeftijdscategorieën, behoren maar reeds op pensioen zijn, (iii) huismannen en -vrouwen, (iv) langdurig zieken en (v) voltijdse studenten.
- **Ook de hoge Belgische inactiviteit (“1.3 miljoen Belgen tussen de 25 en 64 zijn noch aan het werk noch op zoek naar een baan”) wordt gedreven door een erg hoge inactiviteit in de Waalse provincies.**
 - In Henegouwen is haast 3 op de 10 van de 25- tot 64-jarigen noch aan het werk noch op zoek naar een baan.
 - Een belangrijke nuance is (opnieuw) de volgende. **De inactiviteit in Limburg en Antwerpen is hoger dan die in Waals-Brabant en in Luxemburg.** Oost-Vlaanderen – opnieuw de duidelijke kampioen – West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant doen het hier structureel beter.
- Opvallend: de relatief hoge inactiviteit in de Belgische provincies heeft meer te maken met mannelijke inactiviteit dan met vrouwelijke inactiviteit. **In alle provincies ligt de mannelijke inactiviteit boven het Europese gemiddelde.**

3.4. LANGDURIGE WERKLOOSHEID IN DE PROVINCIES

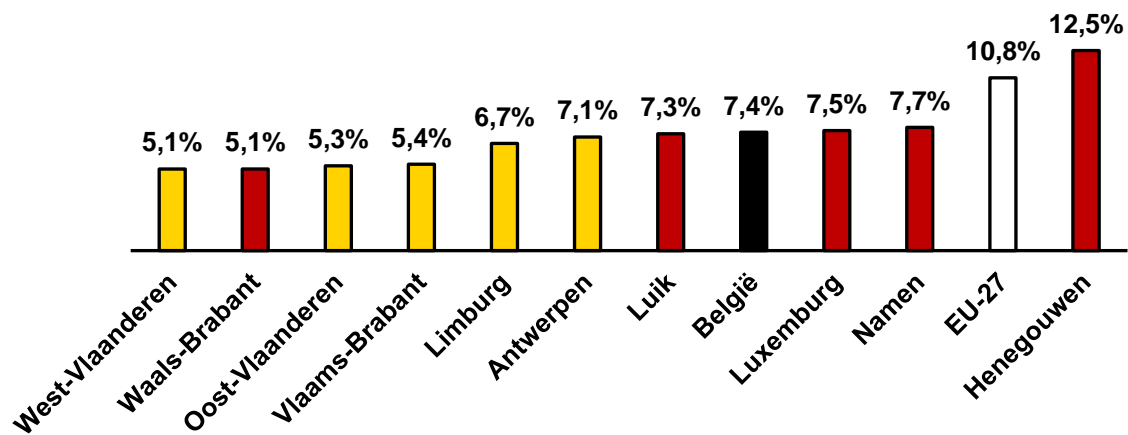
% langdurige werkzoekenden onder 25- tot 64-jarige werkzoekenden in 2021



- We zien in de praktijk een “doorsijpeling” in de ijsberg: van kortdurige werkloosheid, naar langdurige werkloosheid (en ontmoediging), naar inactiviteit. Bovenstaande grafiek geeft dan ook het percentage langdurige werkzoekenden (i.e. langer dan een jaar werkloos) onder alle werkzoekenden tussen de 25 en 64 jaar weer.
- **Opvallend: Waals-Brabant, Luik en Henegouwen tellen een bijzonder hoog aantal langdurig werkzoekenden onder hun werklozen, ondanks de zeer vele openstaande vacatures in ons land.** Dat wil zeggen: meer dan de helft van de werkzoekenden is er een jaar of meer werkloos.
 - Dit is des te frappanter daar een groot aantal vacatures geen ervaring en/of geen diploma vragen – zie [een eerdere blogpost van UGent @ Work](#) voor de vergelijking van de krapte in ons land met de andere EU-landen.
 - **In de Vlaamse provincies Oost-Vlaanderen (alweer de aanvoerder van de rangschikking), West-Vlaanderen, Limburg en Antwerpen is het percentage langdurig werkzoekenden slechts ongeveer de helft.**
- De individuele plaatsen in deze rangschikking moeten voorzichtig geïnterpreteerd worden daar de broncijfers voor Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen, Limburg en Luxemburg gevlagd worden door Eurostat als minder betrouwbaar, vermoedelijk gegeven het lage percentage werklozen waarbinnen deze langdurige werkloosheid moest gemeten worden.

3.5. AANTAL NEET-JONGEREN IN DE BELGISCHE PROVINCIES

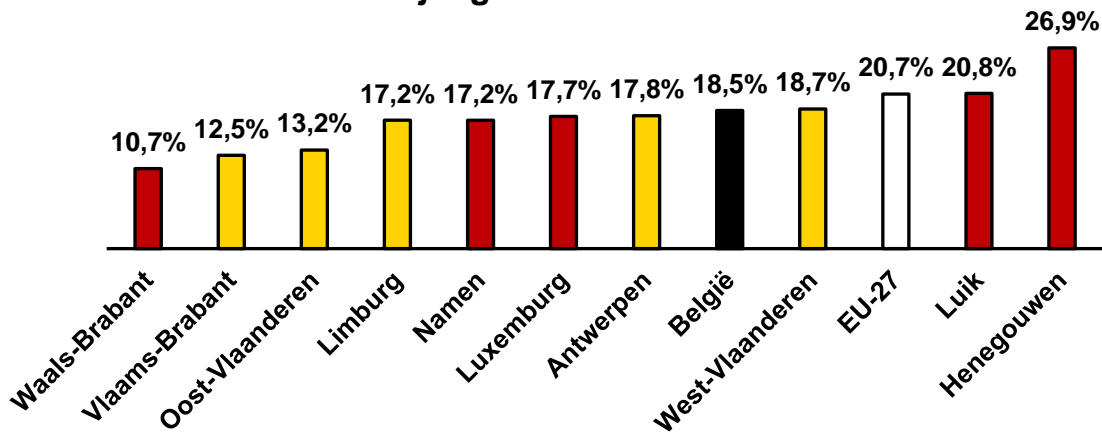
% NEET-jongeren onder 15- tot 24-jarigen in 2021



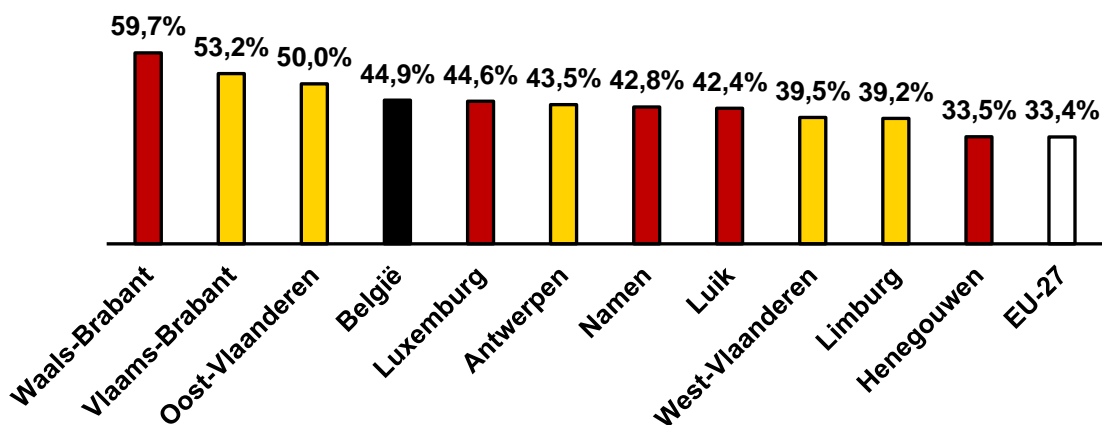
- Inactiviteit kan zich natuurlijk ook al voor de leeftijd van 25 jaar stellen. Een indicator die uitzuivert voor inactiviteit door voltijdse scholing, is die van het percentage NEET-jongeren tussen bepaalde leeftijdsgrenzen, i.e. het percentage jongeren die noch werken noch opleiding of training genieten (“not in education, employment or training”). Deze indicator capteert dus ook werkzoekenden (die geen opleiding genieten). In bovenstaande grafiek vergelijken we de Belgische provincies voor de 15- tot 24-jarigen.
- **Opnieuw valt het zeer slechte cijfer voor Henegouwen op: 1 op 8 van de jongeren tussen de 15 en 24 werkt niet en geniet geen opleiding of training.** In alle andere provincies is dit minder dan 1 op 10 (en minder dan het Europese gemiddelde). De Vlaamse provincies scoren een stuk beter dan de Waalse.
- Het laagste aantal NEET-jongeren vinden we in West-Vlaanderen: slechts 1 op 20 werkt er niet en geniet geen opleiding.
- De individuele plaatsen in deze rangschikking moeten voorzichtig geïnterpreteerd worden daar de cijfers voor Waals-Brabant, Luxemburg en Namen gevlagd staan als minder betrouwbaar, vermoedelijk gegeven het lagere bevolkingsaantal in deze provincies (en dus ook het lagere aantal 15- tot 24-jarigen).

3.6. ONDERWIJSNIVEAU IN DE BELGISCHE PROVINCIES

% geen diploma secundair onderwijs onder 25- tot 64-jarigen in 2021



% diploma hoger onderwijs onder 25- tot 64-jarigen in 2021



- Nergens zijn er zo weinig ongekwalificeerden en zo veel hoogopgeleiden als in Waals-Brabant. Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen volgen. Deze drie provincies houden de andere op een afstand. Een mogelijke verklaring is de nabijheid van de grote (historische) Belgische universiteiten.
- Het percentage hoogopgeleiden in West-Vlaanderen en Limburg is opvallend laag.
- Internationaal onderzoek wijst uit dat onderwijsniveau een enorme drijver is van succes op de arbeidsmarkt. Toch is de rangschikking van de Belgische provincies veel minder eenduidig “de Vlaamse provincies eerst en dan de Waalse”. **Met andere woorden: de goede prestaties van West-Vlaanderen en mindere van pakweg Luik, kennen duidelijk andere verklaringen dan het opleidingsniveau.** De voornoemde eerdere [Story @ UGent @ Work](#) wijst wat dat betreft op hoge inactiviteit onder personen met een migratieachtergrond van buiten de EU en sommige provincies kennen meer dergelijke personen dan andere. Verder vormt ook het algemene niveau van economische activiteit in de omgeving (en, daardoor, het aantal jobs) zeker een verklaring.